

OPERAČNÍ A BOJOVÁ PŘÍPRAVA

PLÁNOVÁNÍ BOJOVÉ A POLITICKÉ PŘÍPRAVY V DIVISI

Mjr. pěch. František Janda

Cílem tohoto článku je seznámit čtenáře s organizací a obsahem plánování bojové a politické přípravy na stupni divise.

Tak jako je v socialistickém státě plánování jedním z nejdůležitějších faktorů socialistické výstavby, je plánování bojové a politické přípravy obdobným faktorem ve výstavbě a výcviku armády. Plánování je prvním obdobím organizace bojové přípravy. Na správných předpokladech plánování závisí ve značné míře organizace výcviku vojsk, úspěch v řešení učebních úkolů a celá praktická činnost velitele jako řídicího orgánu přípravy a výchovy vojsk.

Plán bojové a politické přípravy je písemnou formulací jednak cílů a úkolů bojové a politické přípravy, jednak učebních, stranicko-politických, organizačních a materiálních opatření na určité období, uspořádaných časově a směřujících k neúspěšnějšímu splnění úkolů vytyčených v bojové a politické přípravě.

Jaké požadavky klademe na plán bojové a politické přípravy?

1. Ideovost — hlavně obsahu obou částí výcvikového rozkazu velitele divise.

2. Reálnost — to znamená, že jednotlivé dokumenty plánu mají být sestaveny tak, aby na jejich podkladě mohly být splněny konkrétní učební úkoly. To vyžaduje správného rozdělení předmětů bojové přípravy v plánu, jejich logického uspořádání, postupného nacvičování programované látky v každém předmětu, čímž dosáhneme postupného, nepřetržitého narůstání znalostí a návyků, přechodu od jednoduchého k složitějšímu a upevnování znalostí a návyků.

3. Sladění přípravy útvarů a součástí různých druhů vojsk v učebních cílech, tematické a času na určitém stupni. Tím nejlépe zabezpečíme procvičení součinnosti a bojovou pohotovost.

4. Pružnost, která v plánu předvídá možnost manévru časem i materiálními prostředky k řešení nových učebních úkolů a zdokonalení v tom, co nebylo dostatečně procvičeno.

5. Jednoduchá a jasná formulace učebních úkolů, požadavků na organizaci různých druhů zaměstnání a jiných opatření.

Velmi významným kladem plánu bojové a politické přípravy je též přísně omezený počet dokumentů, jejich hutnost, názornost a možnost použít jich účelně.

Organizační a methodické podklady plánování

Bojová příprava v divisi se plánuje na každé období výcvikového roku. Rozdělení výcvikového roku je stanoveno Programy bojové přípravy a Organizačně methodickými směrnici ministra národní obrany.

Podkladem plánování jsou

- Programy bojové přípravy,
- rozkazy a směrnice ministerstva národní obrany,
- pro divisi — výcvikový rozkaz a plán bojové přípravy sboru (okruhu), pro pluk — výcvikový rozkaz a plán bojové přípravy divise,
- dosažený stupeň výcviku vojsk divise, t. j. mužstva, poddůstojníků, důstojníků, štábů, útvarů a součástí,

- materiální podmínky,
- podmínky rozmístění divise.

Základem plánování jsou tedy především požadavky rozkazů a směrnic nadřízených velitelských instancí, programy bojové přípravy, rozpočet učebního času pro každé období (údobí) a druh bojové přípravy. Plán má předvídat nutnost udržovat stálou bojovou pohotovost vojsk, postupný přechod v jednotlivých předmětech od jednoduchého k složitějšímu, vzájemný vztah temat různých druhů bojové přípravy a sladění přípravy součástí a útvarů různých druhů vojsk a odbornosti. Konečně má dobrý plán brát v úvahu materiální a místní podmínky jednotky, na jejímž stupni se plánuje.

Povinnosti velitele, štábu, velitelů a náčelníků druhů vojsk a služeb divise při plánování bojové přípravy

Podle Řádu vnitřní služby odpovídají za bojovou přípravu vojsk a tím i za její plánování velitelé a štáby všech stupňů. Zvlášť odpovědnou úlohu v organizaci bojové přípravy, ve výcviku a výchově vojsk má velitel pluku a divise. Velitel divise je hlavním organizátorem a řídicím orgánem bojové přípravy a výchovy všech příslušníků divise; obdobně jako v bojových podmínkách je velitel divise i v míru povinen řídit, sladovat a usměrňovat činnost všech útvarů a složek divise.

Dříve než započne plánovat bojovou přípravu na další období, prostuduje velitel divise, jeho zástupci, důstojníci štábu, velitelé a náčelníci druhů vojsk a služeb všechny podklady pro plánování a analyzují nedostatky v přípravě velitelů, štábů, týlu, součástí a útvarů divise. Na základě zhodnocení bojové přípravy a výsledků prohlídky v uplynulém období zjistí velitel divise dosažený stupeň přípravy velitelů, štábů, útvarů a jednotlivých druhů vojsk.

Potom teprve vydá velitel divise pokyny pro plánování. Pokyny velitele divise jsou zaměřeny k tomu, aby bylo zabezpečeno dosažení všech učebních cílů, stanovených rozkazy a směrnicemi ministra národní obrany, představených velitelů a plánem bojové přípravy sboru (okruhu).

Ve svých pokynech stanoví velitel divise

- všeobecné úkoly velitelské přípravy, temata pro všechny divisní skupiny (nejsou-li stanovena představeným velitelem nebo Organisačně methodickými směrnicemi ministra národní obrany), po případě doplňková temata, při čemž vychází z úrovně přípravy důstojníků a z úkolů, které divisi očekávají v nastávajícím období;
- vedoucí jednotlivých divisních skupin;
- rozdělení důstojníky divise do skupin velitelské přípravy podle jejich zařazení a úrovně znalostí;
- způsob provádění velitelské přípravy (počet a dobu velitelských shromáždění a velitelských dnů), není-li tak nařízeno již představeným velitelstvím;
- temata a dobu přednášek a konsultací, které provede sám nebo jeho zástupci a náčelník štábu pro důstojníky velitelství divise a pro velitele útvarů divise o nejdůležitějších taktických a politických otázkách, po případě o nové bojové technice;
- temata samostatných prací pro důstojníky divisních skupin, kdo a v jaké lhůtě zpracuje to ono thema;
- dvě volná odpůldne v týdnu po zaměstnání pro samostatnou přípravu důstojníků;
- opatření k materiálnímu zabezpečení velitelské přípravy;
- temata a dobu ukázkových cvičení a instrukčně methodických zaměstnání pro důstojníky, která bude řídit osobně nebo jeho zástupci, náčelníci druhů vojsk a služeb, po případě důstojníci štábu.

V otázkách přípravy štábu a týlu stanoví velitel divise

- obsah štábních a týlových treningů (nenařídí-li je MNO nebo sám představený),
- temata a zhruba i dobu štábních válečných her a štábních a týlových cvičení, a to tak,

aby tyto hry a cvičení předcházely před dvoustupňovými velitelsko-štabními cvičeními na analogická témata na stupni divise-pluk a sbor-divise (nenařídí-li je MNO anebo sám představený).

Dále určí dobu velitelsko-štabních cvičení na stupni pluk-prapor, která je povinen řídit osobně nebo prostřednictvím svého štabu.

V otázkách přípravy poddůstojníků stanoví velitel divise hlavní úkoly jejich velitelské a methodické přípravy.

V otázkách přípravy mužstva, součástí a útvarů velitel divise:

- stanoví rozsah údobí bojové přípravy (není-li stanoven ministerstvem národní obrany nebo Programy bojové přípravy),
- stanoví, kterým předmětům a tematům třeba věnovat zvláštní pozornost, která zaměstnání opakovat a jak upravit (je-li třeba) rozpočet hodin pro jednotlivé předměty bojové přípravy;
- naznačí zhruba dobu taktických praporek a plukovních cvičení a přidělení posilových prostředků pěším (mechanisovaným) útvarům z divisních prostředků. Dále stanoví, která praporek taktická cvičení bude řídit osobně jako ukázková;
- stanoví, které střelecké úlohy musí vyplnit každý druh vojska a specialisté;
- rozhodne, s kterými taktickými cvičeními nutno spojit provedení bojového poplachu v útvech;
- stanoví lhůty a způsob organizace divisních střeleckých soutěží;
- stanoví opatření pro kontrolu a prohlídku průběhu bojové přípravy v útvech i ve štabu divise.

Základním orgánem, který plánuje bojovou a politickou přípravu v divisi, je štab. Je povinen včas plán sestavit a dodat vykonavatelům všechny dokumenty plánu, přezkoušet, zda byl podřízenými správně pochopen a zda je správně a včas plánováno v útvech.

Na základě výcvikového rozkazu sboru (okruhu), Programů bojové přípravy a pokynů velitele divise zpracuje náčelník štabu divise společně s důstojníky štabu, se zástupcem velitele divise pro politické věci, s náčelníkem týlu a s veliteli a náčelníky druhů vojsk a služeb jednotlivé dokumenty plánu a předloží je veliteli divise ke schválení.

Zástupce velitele divise pro politické věci stanoví v plánu bojové a politické přípravy celkový počet a dobu hodin politické přípravy a politických informací, poddůstojníků a mužstva, počet zaměstnání a témata marxisticko-leninské přípravy důstojníků.

Náčelník týlu divise plánuje přípravu orgánů týlu a týlových součástí, sestaví rozvrh zaměstnání speciální přípravy důstojníků své skupiny a plán materiálních opatření k zabezpečení výcviku.

Velitelé a náčelníci druhů vojsk a služeb sestavují ty části plánu, které se týkají speciálních útvarů divise a jejich důstojníků; vypracují pokyny pro speciální přípravu v pěších (mechanisovaných) útvech a navrhnou, jaká instrukčně methodická a ukázková zaměstnání nutno provést s důstojníky útvarů ve speciální přípravě.

Všechna opatření, která spolu navzájem souvisí a týkají se celé divise, je třeba domluvit s náčelníkem štabu, neboť ten je odpověden za sestavení celého plánu.

Zpracování plánu bojové a politické přípravy divise je třeba věnovat 5 až 7 dní.

Každý dokument plánu schvaluje velitel divise.

Plánování bojové přípravy a rozeslání dokumentů útvarům musí být zakončeno nejpozději 15 dní před začátkem nového období, aby i v útvech bylo dostatek času k plánování na nižších stupních.

Dokumenty divisního plánu bojové a politické přípravy

Bojová a politická příprava v divisi se plánuje výcvikovým rozkazem, k němuž se přikládá

- a) plán bojové a politické přípravy divise,

b) plán materiálních opatření.

Kromě toho vydává divise na každé údobí

c) rozvrh velitelské přípravy důstojníků divisních skupin,

d) rozvrh přidělení speciálních jednotek divise pro společná taktická cvičení s pěšími (mechanisovanými) pluky,

e) plán politické práce.

Hned z počátku je třeba zdůraznit, že uvedené dokumenty plně postačí zachytit veškerou činnost a úkoly divise v příslušném období, a že tedy není účelné vydávat ještě jiné další dokumenty.

Výcvikový rozkaz je základním dokumentem plánu bojové a politické přípravy. Sestavuje ho náčelník štábu za pomoci zástupce velitele pro politické věci, náčelníka týlu divise a náčelníků druhů vojsk a služeb. Podkladem pro jeho sestavení je výcvikový rozkaz představeného velitele, pokyny velitele divise a Programy bojové přípravy. Forma rozkazu je libovolná, jeho obsah má dvě základní části. V první části se stanoví dosažená úroveň (stupeň) přípravy důstojníků, štábů, poddůstojníků, mužstva, součástí a útvarů různých druhů vojsk, konstatují se úspěchy a nedostatky ve výcviku za uplynulé období a příčiny nedostatků. V této části se též jmenovitě vyhláší útvar, součásti a velitelé, kteří špatně splnili úkoly v bojové a politické přípravě, i ti, kteří dosáhli nejlepších výsledků.

Druhá část výcvikového rozkazu stanoví úkoly pro nastávající výcvikové období, a to pro všechny kategorie a specialisty (pro důstojníky, štáby, orgány týlu, poddůstojníky, mužstvo, součásti a útvar), zdůrazňuje ty části bojové přípravy, jimž je třeba věnovat zvýšenou pozornost, změny v rozpočtu času a p.

Aby byl rozkaz přehledný, je účelné vydat nejprve pokyny týkající se všech útvarů a pak teprve takové, které se týkají jednotlivých útvarů nebo druhů vojsk.

Plán bojové a politické přípravy divise, jehož vzor je předepsán Programy bojové přípravy pěchoty, díl I., příl. I, obsahuje:

- jednotlivá údobí bojové přípravy vojsk,
- velitelskou přípravu důstojníků divisních skupin, štábní válečné hry, štábní, velitelsko-štábní a týlová cvičení,
- ukázková cvičení prováděná velitelem divise a jeho štábem,
- cvičení s vojsky,
- shromáždění,
- kontroly a prohlídky konané a útvarů divise,
- sportovní a střelecké soutěže,
- využití divisních střelnic a cvičišť

V první části plánu, v oddíle „Příprava vojsk“, vyznačí se rozsah údobí výcviku jednotlivých kategorií, a to pro všechny druhy vojsk divise (jednotlivec, družstvo, osádka, poločeta, četa atd.).

V části „Střelecká příprava“ stanoví divisní plán, v jakých lhůtách je třeba splnit střelecké úlohy i ostré střelby dělostřelecké, tankové, raketometů a p.

Oddíl „Příprava důstojníků“ obsah uje kalendářní plán velitelské přípravy a instrukčně-methodická a ukázková zaměstnání s důstojníky, řízená osobně velitelem divise, jeho zástupci nebo štábem. Úkolem této části plánu je zabezpečit úkoly velitelské přípravy divisních skupin a methodické přípravy důstojníků.

Při plánování velitelské přípravy vychází náčelník štábu, nebo důstojník jím pověřený z Organizačně methodických směrnic ministra národní obrany a představených velitelů a z pokynů velitele divise, jimiž jsou stanovena témata a lhůty velitelské přípravy a rozdělení důstojníků divise do učebních skupin.

Důstojník plánující zaměstnání skupin musí uvážit, že se někteří vedoucí skupin

(velitel divise, jeho zástupci, náčelník štábu a velitelé a náčelníci druhů vojsk a služeb) zúčastní zaměstnání v příslušných sborových skupinách.

V tomto oddílu plánu se dále vyznačí doba a themata ukázkových cvičení, která v divisi provede velitel sboru (z plánu sboru), a doba a themata ukázkových, po případě instrukčně methodických zaměstnání řízených velitelem divise, jeho zástupci nebo štábem. Ukázková a instrukčně methodická zaměstnání je nutno plánovat tak, aby předcházela před příslušnými thematy, která budou cvičena u útvarů.

Podklady pro plánování přípravy štábu a týlových orgánů nalezne náčelník štábu opět v Organisačně methodických směrnících ministra národní obrany, po případě v plánu nadřízeného velitelství a v pokynech velitele divise. V této části plánu vyznačí dny štábů a týlových treningů u divise a útvarů.

V oddíle „Závody (soutěže)“ se stanoví druh, lhůty a způsob výběru závodníků pro plukovní a divisi soutěže a závody. Plukovní a divisi závody se zpravidla provedou ke konci důležitých období bojové přípravy a ve význačné státní svátky.

Část plánu „Kontrola a pomoc“ určuje lhůty prohlídek bojové a politické přípravy konaných velitelem divise nebo jeho štábem. Při plánování kontroly a pomoci je třeba vycházet z pokynů velitele divise a z plánů nadřízených instancí. Všechna opatření týkající se kontroly a pomoci musí být sladěna s příslušnými momenty bojové přípravy, jimiž jsou především:

- plánování bojové přípravy v útvarech,
- zahájení výcviku na počátku období,
- příprava k nejsložitějším úlohám ze střelecké přípravy,
- příprava a provedení taktických cvičení, zvláště s bojovou střelbou,
- ukončení určitých stupňů bojové přípravy,
- ukončení období (období) výcviku.

„Časové využití“ divisi střelnice, cvičišť, hřišť, tělocvičen, vojenských výcvikových prostorů a p. má zabezpečit stejnou možností součástí a útvarům v plnění plánovaných střeleckých úloh, taktických cvičení, speciální přípravy (ženijní, chemické) a cvičišť v případě, že divise je rozmístěna v jednom prostoru (vojenském výcvikovém prostoru).

Plán materiálních opatření se sestavuje zároveň s plánem bojové a politické přípravy. Zachycuje všechna materiální opatření, jejichž cílem je zabezpečit normální průběh výcviku. Tento plán je zvláště důležitý v letním období, kdy útvary divise jsou ve vojenských výcvikových prostorech.

Plán materiálních opatření obsahuje ráz prací, lhůty a rozdělení pracovních sil

- k zhotovení výcvikových pomůcek,
- k vybudování (dobudování) střelnic a cvičišť,
- k vybudování (dobudování) divisiho tábora,
- k vybudování tělocvičen, koupališť a p.,
- k vybudování kulturních zařízení (klubů a p.),
- k zabezpečení taktických cvičení a manévru (oprava vozidel, kuchyní a p.),
- k opravě zařízení po taktických cvičeních.

Na podkladě úkolů stanovených organisačně methodickými směrnici ministra národní obrany a pokynů velitele divise sestavuje se jako doplněk k plánu bojové a politické přípravy, rozvrh velitelské přípravy divisi skupin.

Rozvrh pro skupinu velitele divise a pro skupiny štábu divise sestavuje štáb, pro všechny ostatní skupiny vedoucí jednotlivých skupin a schvaluje je velitel divise. Rozvrh má být sestaven tak, aby velitelská zaměstnání předcházela před zaměstnáními s vojsky na analogická themata. Studium takticko-technických dat musí předcházet před příslušnými thematy z taktické přípravy. Školení na analogická themata se provádí napřed ve vyšší a pak teprve v nižší skupině.

Schvaluji.
Velitel divise

PŘÍKLAD FORMY ROZVRHU

.....
datum, podpis

Rozvrh zaměstnání skupiny na období
zimního období 195...

Datum zaměstnání	Od — do	Thema a obsah	Učební cíle	Kdo provede	Místo zaměstnání	Předpisy, pomůcky a mat. za- bezpečení	Poznámky o provedení zaměstnání

Podpis vedoucího skupiny

Aby byly co nejdokonaleji procvičeny otázky součinnosti a zvýšena bojová pohotovost, plánuje taktická cvičení v praporu a pluku velitel divise rozvrhem přidělení speciálních jednotek divise pro společná taktická cvičení.

Forma plánu je libovolná, jeden z možných vzorů je připojen k tomuto článku. Rozvrh musí obsahovat dobu a temata cvičení, které pěší (mechanisované) jednotky se účastní, při dvoustranných cvičeních, která jednotka bude představovat soupeře, a posilové prostředky obou stran (viz tab. na str. 75).

Plán politické práce sestavuje štáb divise v součinnosti s náčelníkem divisního politického oddělení po předcházejících pokynech velitele divise. Plán se zpracovává na stejné období, na která jsou sestavovány ostatní dokumenty divisního plánu bojové a politické přípravy a tvoří s nimi nedílný celek ve formě i obsahu. Cílem této části plánu je zabezpečit reálné předpoklady krátkodobého plánování a provádění politické práce v divisi.

Hlavní části plánu politické práce:

- porady politických funkcionářů podřízených jednotek na divisním politickém oddělení;
- organisování marx-leninské přípravy důstojníků a generálů, politického školení mužstva a poddůstojníků a politických informací v časovém a tematickém rozvrhnutí a v souladu se směrnicemi HPS;
- politické zabezpečování bojové přípravy; ukázek, instrukčně-methodických zaměstnání, taktických cvičení;
- kulturně-osvětová činnost, sportovní činnost, umělecká tvořivost; zlepšovatelské konference; semináře a pod.;
- stranická práce; stranické a mládežnické dny, stranické a mládežnické školy, školení, kursy, semináře, aktivity a pod.

Plán politické práce na období nevyklučuje sestavování měsíčních plánů stranicko-politické činnosti na divisním politickém oddělení, naopak toto podmiňuje a vyžaduje.

Závěr

Nejlépeším ukazatelem organizačních schopností velitele v míru je umění promyšleně plánovat, organisovat a řídit bojovou přípravu jednotky. Divise je jedním z nejdůležitějších článků plánování, neboť v divisi a v pluku se řeší v největší míře všechny úkoly výcviku a výchovy vojsk.

Požadavek stále bojové pohotovosti vojsk a podstata soudobého boje vyžadují důkladného výcviku v součinnosti uvnitř divise, v plucích a s posilovými prostředky. Proto plánování bojové přípravy, všechny její předměty a opatření jsou podřízeny taktické pří-

Velitelství x. pěší divise

Schvaluji.

Velitel divise

Datum, podpis

Rozvrh přidělení speciálních jednotek divise pro taktická, štábní a týlová cvičení

Pořad. čís.	Doba cvičení	Druh cvičení	Trvání	Thema	Cvičící jednotky (štáby, týly)	Posilové prostředky	Poznámka
1	1. března	Taktické cvičení v praporu	8 hodin	Zesílený pěší prapor za útoku na nepřítele, který spěšně přešel do obrany (tema 26)	2./54. p. pl. *)	1./108. děl. pl.	*) Ukázkové cvičení řídí vel. divise
	2. března				První prapory všech pluků		
	4. března				2./53. a 2./52. p. pl.	2./53. p. pl. — 2./108. děl. pl.	
	7. března				Třetí prapory všech pluků		
2	12. dubna	Jednostupňová štábní válečná hra v terénu	10 hodin	Práce štábu PD za útoku nepřítele, který zaujal obranu v polních podmínkách. (Příprava útoku).	Štáb divise	Velitelská rota divise, ženijní prapor a spojovací prapor PD	
3	12. dubna	Jednostupňová týlová hra v terénu	10 hodin	Práce týlu PD za útoku na nepřítele, který zaujal obranu v polních podmínkách. Příprava útoku.	Týl divise	Část velitelské roty, ženijního a spojovacího praporu PD	

..... prosince 195....

Náčelník štábu x. pěší divise
mjr. pčh...... František Horký
(vlastnoruční podpis)

pravě. Systém společných cvičení pěších jednotek s ostatními druhy vojsk musí být dokonale promyšlen a zabezpečen silami i prostředky.

Plánování bojové a politické přípravy je důležitá a složitá fáze bojové přípravy. Vyžaduje intenzivní a odpovědné práce velitele, jeho zástupců, štábů a náčelníků druhů vojsk a služeb. Dobrý plán zabezpečí dostatek času na řízení přípravy, na kontrolu a pomoc jednotkám v průběhu výcviku.

Je však třeba mít stále na mysli, že plánování je jen začátkem. Kladných výsledků lze dosáhnout jen soustavnou kontrolou spojenou s praktickou pomocí podřízeným, což je nejlepším projevem konkrétního, živého řízení bojové přípravy.

Bez správného hodnocení výsledků bojové přípravy nelze reálně plánovat. Na podkladě hodnocení musí velitel divise provést rychlá a účinná opatření, kterými napraví nedostatky ve výcviku, neplnění plánu, po případě nedostatky v plánování.

Proto je hodnocení nedílnou součástí plánování. Musí být prováděno neustále a svědomitě, kriticky i sebekriticky. U každého plánovaného úkolu musí se dát jednoznačně a hodnověrně prokázat, zda, kdy a jak byl splněn.

Plán bojové přípravy je dokument, který stanoví rozsah učebních úkolů a který pomáhá velitelům a štábům v jejich práci.

Avšak hodnotné přípravy vojsk se dosáhne především praktickou prací, organizací a prováděním výcviku. Hodnotnou přípravu nám nezajistí sám dokument, bude-li scházet práce s živými lidmi na cvičištích, v učebnách a v dílnách.

Prameny: Programy bojové přípravy pěchoty.

Vojennyj Vestnik, ročník 1951.

Přednášky ze sovětských vojenských škol.

